

De slechtvalk

Paspoort:

Naam:	Slechtvalk (<i>Falco peregrinus</i>)
Ik ben een:	valk
Aantal eieren:	2-4
Volwassen met:	2 jaar
Maximale leeftijd:	20 jaar
Gewicht:	582-1300 g
Spanwijdte:	79-114 cm
Lengte:	38-45 cm
Woonplaats:	xx
Voedsel:	middelgrote vogels zoals duiven
Vijanden:	oehoe, steenarend en slechtvalk (!)

Snelmenu:

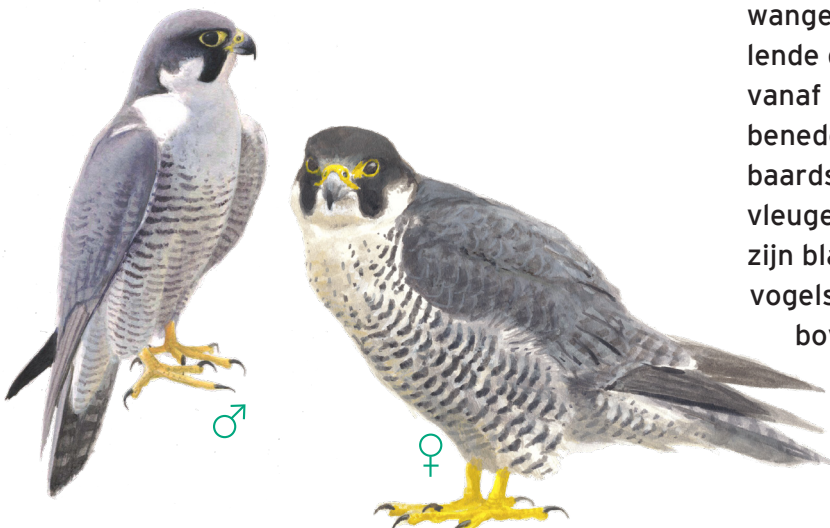
- [Hoe herken je mij?](#)
- [Hoe leef ik?](#)
- [Waar woon ik?](#)
- [Wie is mijn familie?](#)
- [Bedreigingen](#)
- [Hoe kun je mij helpen?](#)
- [Zelf slechtvalken zien](#)
- [Wist je dat ...](#)
- [Meer weten?](#)

Hoe herken je mij?

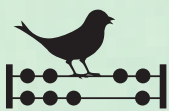
De slechtvalk is een grote valk en het vrouwtje is groter dan het mannetje. Slechtvalken hebben een brede borst, puntige, korte vleugels en een korte staart. Volwassen vogels zijn wit van onderen met zwarte strepen dwars over hun buik en borst. Hun kop is zwart met witte wangen en een opvallende donkere streep vanaf de snavel naar beneden. Dat heet een baardstreep. De rug, de vleugels en de staart zijn blauwgrijs. Jonge vogels zijn bruin van boven en bruin gestreept van onderen.

Hoe leef ik?

Standvogel en trekvoegel
Slechtvalken leven alleen en hebben een vast gebied waar ze jagen. Dat gebied verdedigen ze tegen andere valken. Dat heet een territorium. In de herfst trekken de valken uit het Noorden (Scandinavië, Noord-Rusland, Noord-Amerika) naar warmere gebieden in het Zuiden, tot ver in Afrika of Zuid-Amerika. Slechtvalken heten in het Engels 'Peregrine falcon.' *Peregrine* betekent zwervend. Ze kunnen enorme afstanden afleggen, tot wel 25.000 kilometer.

Vogels in de klas

groep 5/6 7/8

Slechtvalken die in Nederland wonen, trekken meestal niet weg. Dat zijn vooral standvogels. Jonge valken zwerven meer rond. Die hebben nog geen territorium.

Geen nest

Slechtvalken bouwen zelf geen nest. Ze broeden op rotsrichels, in holtes in rotsen, in speciale nestkasten of oude kraaiennesten. Ze broeden tussen februari en april. Ze leggen dan 2 tot 4 eieren. Die worden 29 tot 32 dagen bebroed door zowel het mannetje als het vrouwtje. Na 35 tot 42 dagen zijn de jongen vliegvlug. Daarna worden ze nog 2 maanden gevoerd door de ouders, waarbij het mannetje jaagt en prooien naar het nest brengt, terwijl het vrouwtje de prooien aan de jongen voert.

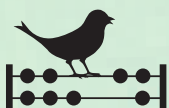
Duikvlucht

Slechtvalken zijn echte vogeljagers, die zich vaak van grote hoogte op hun prooi storten. Door met enorme snelheid (tot 320 kilometer per uur) naar beneden te duiken op een groep vogels, veroorzaakt hij paniek. De vogels vliegen dan alle kanten op en zo kan de valk er één uitkiezen om te achtervolgen. Soms vliegen slechtvalken juist heel laag over de grond om zittende vogels op te jagen. Vliegende vogels zijn voor de slechtvalk namelijk veel makkelijker te grijpen dan vogels op de grond. Door laag te vliegen veroorzaakt de valk zo'n onrust dat de zittende vogels opvliegen, recht in zijn klauwen.

Slechtvalken jagen vooral op vogels van middelgroot formaat, bijvoorbeeld eenden en duiven. In de stad zijn duiven favoriet. Soms valt een valk grotere prooien aan, zoals ganzen en blauwe reigers!

Waar woon ik?

Slechtvalken hebben niet veel nodig. Alleen genoeg voedsel en een veilige broedplek, buiten bereik van roofdieren. Verder hebben ze open landschap nodig (dus zonder al te veel bomen) voor de jacht. Ze moeten het veld goed kunnen overzien en vrij kunnen jagen. Daarom zie je ze in Nederland veel in de buurt van open water (bijvoorbeeld bij het IJsselmeer) en de kust (Waddeneilanden). Daar zitten ze dan vaak op een paaltje of een elektriciteitsmast, loerend naar een geschikt vliegend hapje. In het bos zul je slechtvalken dan ook niet gauw tegenkomen.

Nederland

Vroeger was de slechtvalk in Nederland een stuk zeldzamer dan nu. Er broedde hooguit af en toe een paartje op een Waddeneiland of op de Veluwe. Na 1990 nam het aantal broedende slechtvalken langzaam toe. Tegenwoordig broeden er al 140 tot 160 paar in Nederland.

Aantallen

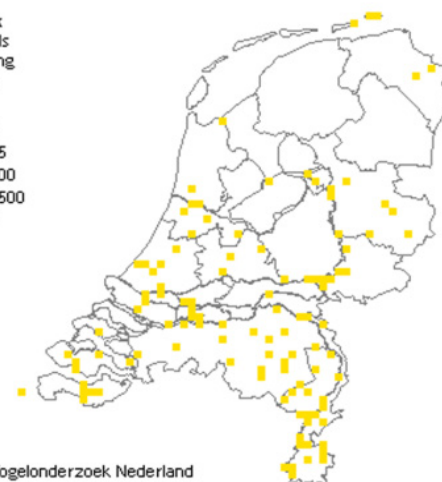
In Nederland is er een organisatie die vogels telt: Sovon Vogelonderzoek Nederland. Samen met meer dan 1000 vrijwilligers houden de tellers van Sovon bij hoeveel vogels er van elke soort zijn. Dus ook van de slechtvalk. Als je weet hoeveel slechtvalken er in Nederland broeden - 140

tot 160 paar - dan weet je in ieder geval dat er minimaal 280 tot 320 slechtvalken hier wonen. Op sovon.nl vind je meer informatie over het voorkomen van slechtvalken in Nederland.

Buitenland

De slechtvalk komt bijna overal op de wereld voor, behalve op Antarctica en de Noordpool. Het totale aantal slechtvalken wordt op dit moment geschat op 100.000 tot 500.000.

Slechtvalk
broedvogels
verspreiding
2013-2015

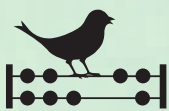

© Sovon Vogelonderzoek Nederland

Legenda

- standvogel
- broedvogel
- overwinterend
- doortrekkend
- seizoen onduidelijk
- geherintroduceerd
- ingevoerd
- mogelijk aanwezig
- mogelijk uitaestorven
- uitaestorven
- herkomst onduidelijk

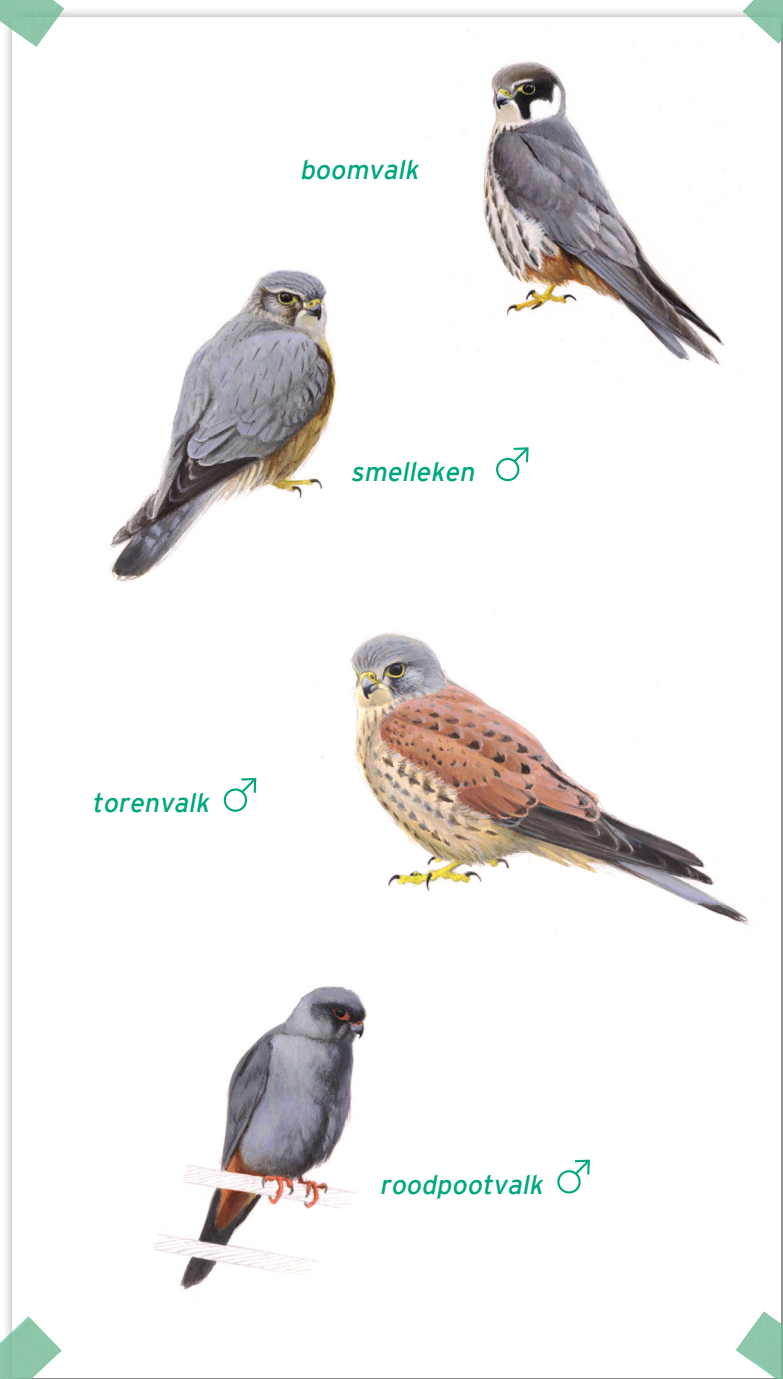
Wie is mijn familie?

Wie is wie?

Op de hele wereld zijn er wel 10.000 soorten vogels. Om al die verschillende soorten uit elkaar te kunnen houden, hebben wetenschappers ze ingedeeld in groepen. Daarbij kijken ze welke vogels meer of minder op elkaar lijken. Ze kijken niet alleen naar de kleur van de veren, maar bijvoorbeeld ook naar het skelet, de bouw van de snavel en naar het DNA: de erfelijke 'code' die in al hun cellen zit.

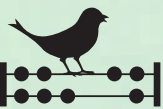
Kenmerken

Vogels zitten bij elkaar in het groepje als ze iets hetzelfde hebben. Slechtvalken horen bij de roofvogels, omdat ze, net als andere roofvogels, of jagen op levende prooien of dode dieren eten. Ze hebben een scherpe kromme snavel, naar voren gerichte ogen om te jagen en scherpe klauwen om hun prooi te pakken. Maar slechtvalken zitten binnen de roofvogels nog in een apart groepje: de valken. Dat zijn allemaal zeer snelle jagers met spitse vleugels, die hun prooi in de lucht kunnen vangen. De meeste roofvogels doden dieren met hun klauwen, maar valken doen het met een speciale haak aan de zijkant van hun snavel. Daarmee kunnen ze de nek van hun prooi breken.

Familieleden

In Nederland broeden nog twee andere soorten valken: de boomvalk, die heel goed libellen kan vangen en de torenvalk, een echte muizenjager. Als je veel geluk hebt, kun je 's winters het smelleken tegenkomen, een klein valkje uit Noord-Europa. Als er in het voorjaar een tijd lang oostenwind staat, wil de roodpootvalk nog wel eens ons land binnen waaien. Deze soort leeft normaal in Oost-Europa.

Bedreigingen

De mens

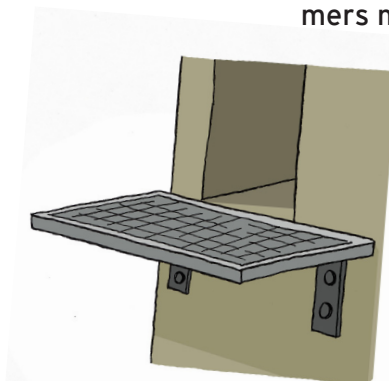
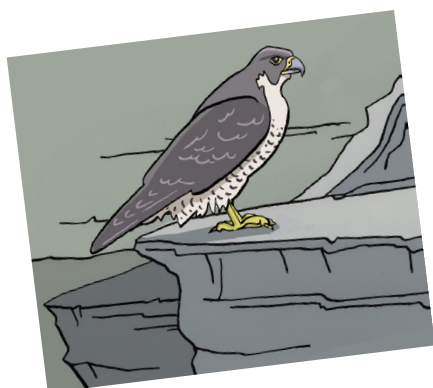
Sommige mensen zijn niet zo blij met roofvogels omdat ze soms kippen en tamme duiven vangen of hazen en konijnen, die ze zelf liever opeten. Daarom proberen deze mensen roofvogels te doden en hun nesten te vernielen. Ook de slechtvalk was daar vroeger het slachtoffer van.

DDT

Bovendien werd er in de landbouw tot de jaren zeventig een bepaald middel gebruikt tegen insecten - een pesticide - dat heel slecht is voor roofvogels en andere dieren: DDT. Daardoor was de slechtvalk in veel landen bijna verdwenen. Gelukkig is hij tegenwoordig beschermd. Sinds die tijd hebben mensen op verschillende plekken in de wereld slechtvalken in gevangenschap gekweekt en vervolgens in het wild uitgezet. Dat bleek een succes. In korte tijd is het aantal in het wild broedende slechtvalken enorm toegenomen. Tegenwoordig broeden ze tot in de grote steden, op hoge gebouwen en elektriciteitsmasten.

Rode Lijst

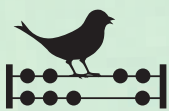
Het gaat wereldwijd goed met de slechtvalk. Maar deze roofvogels zijn wel gevoelig voor verstoring bij hun nesten. Daarom staat de slechtvalk op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels. Op deze lijst staan soorten waar het niet zo goed mee gaat of die kwetsbaar zijn. Als dieren op deze lijst staan, wordt er meer rekening met ze gehouden. Op de Rode Lijst staan beschermingsmaatregelen om de slechtvalk weer in aantal te laten toenemen.

Hoe kun je mij helpen?

Nestkasten

In Nederland is voor slechtvalken volop voedsel te vinden. Het enige dat we in ons platte landje niet hebben, zijn rotskliffen om op te broeden. Gelukkig hebben we wel genoeg hoge gebouwen en masten. Er zijn in Nederland roofvogelwerkgroepen die advies geven over manieren om roofvogels te beschermen, zoals het plaatsen van nestkasten. De slechtvalk heeft zelfs zijn eigen club: de Werkgroep Slechtvalk Nederland. Heb je een idee voor een geschikte plek voor een nestkast? Dan kun je voor informatie terecht bij deze werkgroep. Je kunt in ieder geval zoveel mogelijk mensen vertellen over slechtvalken. Je weet immers maar nooit of er iemand tussen zit die eigenaar is van een mast of een hoog gebouw!

Kleurringen

De Werkgroep Slechtvalk Nederland doet trouwens nog veel meer: ze ringen ook jonge slechtvalken op het nest. Die ringen hebben verschillende kleuren. Elke vogel heeft zijn eigen kleurcode: rood/groen, blauw/rood, enz. Als iemand zo'n kleurcode ziet (dan moet je wel een goede kijker hebben) kan die persoon de code doorgeven. Dat levert dan uiteindelijk informatie op over de leeftijd, de verspreiding en de overlevingskansen van de valken. Om die ringen te kopen is geld nodig. Je kunt misschien een actie bedenken om hiervoor geld in te zamelen.

Roofvogelshows

Samen met Vogelbescherming voert de slechtvalkenwerkgroep actie tegen roofvogelshows. Deze shows zijn zeer spectaculair om naar te kijken, maar voor de vogels zelf vaak een stuk minder leuk. Het zijn dieren die van nature niet dicht bij mensen komen. Bovendien

zitten ze grote delen van de dag in een kooi en worden van hot naar her gereden voor een optreden. Je kunt de actie steunen door niet naar zulke shows te gaan. Op de website van de werkgroep vind je meer informatie over deze actie.

Zelf slechtvalken zien

Wil je zelf slechtvalken zien? Dat is in het broedseizoen het makkelijkst. Er zijn plekken in Nederland waar al jaren achter elkaar slechtvalken broeden, zoals op de schoorsteen van de Energiecentrale Hemweg in Amsterdam, op het Gasuniegebouw in Groningen of op de Onze-Lieve-Vrouwetoren in het centrum van Amersfoort. Er zijn inmiddels veel torens en fabriekspijpen met hun eigen paartje slechtvalken. Vooral in de buurt van grote watervlaktes waar veel watervogels zijn te vinden. Dat zijn trouwens ook de plekken waar je de valken 's winters kunt verwachten.

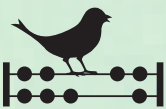
Tips voor onderzoek

Wat is er nu leuker dan een echt stukje eigen onderzoek in je werkstuk of spreekbeurt?! Als je zelf onderzoek doet, kun je nieuwe dingen te weten komen. Soms zelfs dingen die nog niemand wist! Het is alleen lastig om een goede vraag te verzinnen.

Wist je dat ...

- ... mensen al sinds meer dan duizend jaar slechtvalken trainen voor de jacht?
- ... slechtvalken in Egypte in de tijd van de farao's heilige dieren waren? Er zijn diverse mummies van slechtvalken gevonden. Die kun je onder andere zien in het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden.
- ... slechtvalken tot de snelste vliegers behoren, die in achtervolging tot wel 112 kilometer per uur kunnen vliegen en in duikvlucht zelfs 320 kilometer per uur halen? Daarmee is de slechtvalk het snelste dier op aarde.
- ... de slechtvalk een van de meest wijdverspreide vogels in de wereld is? Ze komen op elk continent voor, behalve op Antarctica en de Noordpool.

Daarbij komt dat slechtvalken geen vogels zijn die in je tuin aan de vetbol hangen. Daarom hier wat tips:

Houd het simpel:

- Als je in de buurt een broedende slechtvalk weet te vinden, dan heb je geluk. Slechtvalken kun je het makkelijkst bekijken bij en rond hun nest. Als je bovendien een kijker hebt met een sterke vergroting (8x of 10x) dan kun je wellicht zien wie de vader is en wie de moeder. Je kunt de jongen herkennen aan hun bruine verenkleed als ze uitvliegen. Zo kun je zien wat de jongen te eten krijgen en wat ze allemaal doen. Je kunt dan een lijst maken van verschillend gedrag dat je ziet: voedsel brengen (ouder), vlieg oefeningen doen (jongen), jagen (duiken, achtervolgen), enz. Beschrijf wat je ziet gebeuren. Houd ook bij hoe vaak je bepaald gedrag ziet. Als je het nest een paar dagen achter elkaar bezoekt, zie je misschien ook gedrag veranderen. En misschien zie je wel iets dat niemand ooit eerder heeft gezien!
- Als er geen nest bij jou in de buurt is, kun je tijdens het broedseizoen (april-juli) op de website van Beleef de Lente live via de webcam een nest slechtvalken volgen. Je kijkt dan echt in het nest. Dat levert een schat aan informatie op. Je kunt precies zien hoeveel eieren ze hebben gelegd, hoe de jongen uitkomen, wat ze te eten krijgen en nog veel meer. De Werkgroep Slechtvalk Nederland heeft camera's in verschillende nesten opgehangen. Dan kun je nesten met elkaar vergelijken. Welke verschillen zie je (aantal jongen, gedrag, aantal jongen dat uiteindelijk uitvliegt)? En zie je dingen aan het gedrag van de

ouders die dat kunnen verklaren? Misschien is de ene valk wel een succesvollere jager dan de ander? Dat maakt uit voor de overlevingskansen van de jongen.

Tips voor je spreekbeurt

Het is altijd goed om niet alleen te vertellen over de slechtvalk, maar ook om dingen te laten zien en horen. **Hier** vind je een filmpje en geluiden van de slechtvalk. Is er een bezoekerscentrum bij jou in de buurt? Informeer eens of je voorwerpen of een leskist kunt lenen voor je spreekbeurt. Wellicht hebben ze in ieder geval een algemene leskist over roofvogels.

Meer weten?

- **Slechtvalk op Beleef de Lente**
Op deze website kun je in het voorjaar live een slechtvalkennest volgen. Na het broedseizoen zijn er leuke filmpjes te vinden van het afgelopen broedseizoen. Zeker even gaan kijken!
- **Slechtvalk in online vogelgids Vogelbescherming**
In deze online gids vind je, behalve plaatjes en informatie, ook geluiden en filmpjes van de slechtvalk.
- **Werkgroep Slechtvalk Nederland**
Hier kun je (zelfs meerdere) slechtvalken live volgen op hun nest en je vindt op deze website heel veel informatie over deze bijzondere roofvogel.
- **Slechtvalk op Sovon Vogelonderzoek Nederland**
Op deze website vind je alle informatie over aantallen en de verspreiding van slechtvalken in Nederland.

